

Älvdalens kommun
Älvdaelien tjielte

Plan för

Kultur och fritid

**Kultuvre & eejehtimmie-soejkesje
2024-2027**

Beslutad av: Kommunfullmäktige
Datum för beslut: 2023-12-11
Dokument gäller från: 2023-12-11
För revidering ansvarar: Kultur och fritidsenheten
Diarienummer: KS 2023/756

Innehåll

Förord.....	4
Vision, möjlighet och utmaning	5
Övergripande kommunala målområden	5
Kultur- och fritidsplanen följer de beslutade övergripande kommunala målområdena som är:	5
Kultur- och fritidsplanens syfte.....	6
Kultur- och fritidsplanens upplägg, förutsättningar och uppföljning	6
Kultur- och fritidsplanens aktualisering	7
Prioriterade målgrupper	7
Social hållbarhet och folkhälsa	8
Allmänkultur	10
Barn- och ungdomskultur.....	11
Kultur- och fritidsaktiviteter för äldre	12
Urfolket samernas kultur, natur och kulturella och kreativa näring	13
Bibliotek och digital delaktighet.....	15
Musikskola.....	16
Fritidsgårdar och fritidsverksamhet för barn och unga	17
Museer, kulturarv och kulturmiljö	18
Älvdalska språket.....	19
Kulturella och kreativa näringar	20
Anläggningar, arenor och scener.....	21
Natur, friluftsliv och övrig fritid	22
Föreningsliv, föreningsstöd och sponsring	23
Beskrivning av verksamhetsområden inom kultur	24
Dokument som kultur- och fritidsplanen förhåller sig till	26

Förord

Under framtagandet av kultur och fritidsplanen har Sveriges ekonomi förändrats med inflation och höjda priser, det har blivit kärvare ekonomiskt i alla led i samhället. De visioner och möjligheter vi skriver fram i kommunens måldokument står inför stora utmaningar men kan också bidra till förnyelse och utveckling.

Kulturens kärna, kreativiteten, är en styrka då vi utmanas att tänka utanför boxen. Kreativiteten finns i oss alla och nytänkande och utveckling berör alla samhällsområden. Genom den starka fritidskulturen finns många som är specialister på att hålla upptrampade stigar öppna och samtidigt finna nya.

Genom synen på kultur och fritid att vara ”jästen i degen” och inte ”grädden på moset” tar kultur- och fritidsplanen Älvdalens kommun framåt!

Vision, möjlighet och utmaning

Med urkraft hämtad ur natur och kultur skapar vi en växande, varm och välkomnande kommun.

Kultur och fritid är viktiga delar i ett demokratiskt samhälle. Tillgången till kultur, eget skapande och ett aktivt fritidsliv påverkar hur vi människor upplever och förstår oss själva, samtiden och omvärlden. Ett rikt och varierat kultur- och fritidsliv är en förutsättning för att Älvdalens kommun ska vara en växande, varm och välkomnande bygd där kommunens invånare och besökare kan utvecklas och trivas. Vi behöver särskilt uppmärksamma och ta hänsyn till markägare och renskötsel då vi exploaterar och nyttjar marken i kultur- och fritidssammanhang.

Kulturarvet och det rika fritidsutbudet är en styrka för lokalbefolkningen, näringen och turismen. Urfolket samernas språk och kultur, de unika dialekterna, det immateriella kulturarvet, arbetslivs- och industrihistorien, närheten till natur och fritid skapar en stark identitet och stolthet.

De många särpräglade kulturmiljöerna behöver skyddas och bevaras samtidigt som det är nödvändigt att spegla det gamla kulturarvet mot trender och händelser i vår tid. Dagens estetiska uttryck inom konst och arkitektur ska ges utrymme i samhällsplanering och det offentliga rummet.

I Älvdalens kommun finns ett stort engagemang i civilsamhället och i föreningar. Folkbildningens olika studieförbund är viktiga aktörer för ett attraktivt kultur- och fritidsutbud. Kultur- och fritidsorganisatörer i samverkan med andra verksamhetsområden inom fritid och kulturella och kreativa näringar är av stor betydelse för det utbud som erbjuds i kommunen.

Övergripande kommunala målområden

Kultur- och fritidsplanen följer de beslutade övergripande kommunala målområdena som är:

Den välkomnande kommunen

Alla medborgare i Älvdalens kommun trivs och känner stolthet över vår kommun. Vi formar en kommun för både våra medborgares och besökandes bästa. Det innebär tillgång till god kommunal service som ständigt utvecklas och anpassar sig efter medborgarnas och besökandes behov i våra tre kommundelar. Vi både värnar och vill utveckla vårt unika kulturliv med våra språk och olikheter. I Älvdalens kommun välkomnar vi alla nya medborgare.

Den varma kommunen

Vi ska vara en omtänksam kommun där alla människor känner sig trygga och välkomna. Våra medborgare är vår viktigaste resurs. Vi ska vara en bra kommun att leva i för människor i alla livets skeenden. Vi skapar en positiv samtalston och ett öppet samverkansklimat genom en aktiv medborgardialog. Vi ska stå för tolerans och jämställdhet. Vi ska vara en kommun som präglas av mångfald. Vi ska vara en kommun med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla medborgare.

Den gröna kommunen

Älvdalens kommun arbetar hela tiden för ett långsiktigt hållbart samhälle såväl ekologiskt, socialt som ekonomiskt. Vi ser möjligheter att utveckla och på ett hållbart sätt

kunna bruka våra unika naturområden. Kommunen är aktiv i att främja övergång till energikällor som inte bidrar till växthuseffekten samt i att använda mer ekologiska/närproducerade livsmedel.

Den växande kommunen

Älvdalens kommun ska vara en attraktiv besöks-, företags- och bostadskommun. Vi bidrar till att fler jobb skapas och att fler vill besöka, bo och leva i Älvdalens kommun. Vi ska skapa förutsättningar för goda kommunikationer för såväl resande, gods och datatrafik. Vi vill i dialog med näringslivet skapa goda förutsättningar för näringslivets utveckling i vår kommun. Vi ska ha aktuella planer för etablering av såväl företag som boende.

Kultur- och fritidsplanens syfte

Kultur- och fritidsplanens syfte är att skapa en riktning för kultur- och fritidsutvecklingen inom Älvdalens kommun med de tre huvudorterna Älvdalen, Särna och Idre. Kultur- och fritidsplanen är ett verktyg för förvaltningar och bolag i dialogen med medborgarna, kommunens samverkanspartners som regionen, civilsamhället¹ och näringslivet.

Underlaget till kultur- och fritidsplanen bygger på visionen, värdegrunden och de målområden som beslutats om i kommunfullmäktige för Älvdalens kommun. Älvdalens kommuns kultur- och fritidsplan kopplas till Region Dalarnas kulturplan och kultursamverkansmodellen.

De nationella målen för kultur och civilsamhällets organisationer betonar vikten av demokrati och delaktighet samt att sprida kunskap och bidra till opinionsbildning. Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Kreativitet, mångfald, konstnärlig frihet och kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Friluftspolitiken ska stödja människors möjlighet att vistas i naturen och utöva friluftsliv. Den statliga idrottspolitiken ska ge möjlighet till människor att motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa samt att stödja en fri och självständig idrottsrörelse.

För att uppnå målen ska kultur- och fritidspolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och kreativitet
- främja allas möjlighet till fritid genom friluftsliv, motion, idrott och naturupplevelser
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma och stärka barns och ungas rätt till kultur och fritid

Kultur- och fritidsplanens upplägg, förutsättningar och uppföljning

I kultur- och fritidsplanen beskrivs nuläge, mål och utvecklingsområden. Planen är ett politiskt beslutat styrdokument som beskriver vad som ska uppnås. Älvdalens kommun tillämpar ”armlängds avstånd” inom kulturpolitiken. Det vill säga, politikerna skapar förutsättningar men styr inte det konstnärliga innehållet. Hur de olika verksamheterna arbetar och vilka konkreta mätbara mål som finns beskrivs i respektive verksamhets handlingsplan/verksamhetsplan. Dessa kopplas till den här övergripande planen.

¹ Med civilsamhället menas ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser, ekonomiska föreningar med flera. Ref. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

För att uppnå målen praktiskt och ekonomiskt krävs dialog och samverkan mellan kommunens enheter, föreningar, folkbildningen och näringslivet. Älvdalens kommun har tydlig information om vilka ekonomiska stöd som finns och på vilka grunder dessa kan sökas. Älvdalens kommun söker i sin tur medel från organisationer och myndigheter som riktar sig till verksamheterna som ingår i kultur- och fritidsplanen.

Älvdalens kommun rapporterar och följer upp sina åtaganden på lokal, regional och nationell nivå. Ett exempel på lokal uppföljning är LUPP, en enkät för kommuner och regioner som ger kunskap om ungas situation, hur de mår och vad de tycker om att leva på sin bostadsort.

Kultur- och fritidsplanens aktualisering

Inför Kultur- och fritidsplanen för Älvdalens kommun år 2024 - 2027 har förvaltningarna kartlagt de kultur- och fritidsaktiviteter som genomförs inom kommunal verksamhet. Externa kultur- och fritidsaktörer har kommit med synpunkter på innehåll och utformning. Kultur- och fritidsplanen ska främja en långsiktigt hållbar utveckling och behöver därför revideras varje mandatperiod. Denna prövning bör ske i överensstämmelse med Region Dalarnas kultur- och bildningsplan.

Prioriterade målgrupper

Nationellt och regionalt finns tre grupper som lyfts fram som prioriterade målgrupper. Älvdalens kommuns kultur- och fritidsplan följer dessa prioriteringar.

Barn och unga

Barnrättslagen säger att barn är rättighetsbärare. Ett stärkt barnrättsperspektiv innebär bland annat att främja alla barns och ungas likvärdiga möjlighet att uttrycka sig och ta plats i en demokrati. För barn och unga i Älvdalen ska det vara en självklar del av deras vardag att möta och utöva kultur- och fritidsaktiviteter.

Äldre

Att vara fysiskt aktiv och att ta del av kultur- och friluftaktiviteter är en friskfaktor visar forskning. Många äldre är flitiga kulturkonsumenter och står för betydande insatser inom föreningslivet. Dock finns det äldre som knappt tar del av någon kultur- eller fritidsaktivitet alls på grund av hälsa, privatekonomi eller isolering i hemmet. Älvdalens kommun ska därför verka för en rik och meningsfull fritid som når fler äldre.

Nationella minoriteter

De fem nationella minoriteterna judar, romer, urfolket samer, sverigefinnar och tornedalingar har lagstadgad rätt att behålla och utveckla sin kultur och sitt språk. Älvdalens kommun vill främja ett kulturutbud för, med och av de nationella minoriteterna. Älvdalens kommun är samisk förvaltningskommun och det samiska perspektivet ska genomsyra verksamheterna i kommunen.

Social hållbarhet och folkhälsa

Nuläge

Grundläggande för all kommunal verksamhet är en ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. De tre områdena är beroende av varandra. Social hållbarhet handlar om att bygga ett samhälle som är långsiktigt stabilt, kan hantera en värld i förändring samtidigt som de grundläggande behoven uppfylls. Den existentiella hälsan² är en viktig faktor för att möta olika situationer i livet. I den sociala hållbarheten och folkhälsan är kultur- och fritidsaktiviteter viktiga faktorer.

Det övergripande nationella folkhälsomålet är att skapa förutsättningar för en god hälsa³ på lika villkor för hela befolkningen. En bra start i livet med trygga uppväxtvillkor och god skolgång har betydelse för ungas hälsa. Som vuxen blir behovet av egen försörjning och möjligheten att leva i hälsofrämjande miljöer en viktig faktor för hälsan. (Se bilder på sid 8) Detta kräver att kommuner, regioner och andra aktörer jobbar tillsammans för att skapa social hållbarhet och minska skillnader i hälsa.

Samhällets hållbarhet och välmående är beroende av tillit till varandra och olika samhällsfunktioner. Genom tillit känns tillvaron mer förutsägbar och hanterbar. Tillit är en viktig del av det demokratiska förhållningssättet i samhället i stort.

I Älvdalens kommun ska det vara enkelt och tryggt att bo oavsett ålder och vem man är. Kommunen ska erbjuda likvärdig service, kultur- och fritidsutbud på alla de tre huvudorterna. I kommunen ska det finnas mötesplatser öppna för medborgardialog där människor känner att deras röst blir hörd.

Mål

- Älvdalens kommun ska verka för folkhälsa och social hållbarhet genom samverkan mellan kommuner, regioner och andra aktörer i samhället.
- Älvdalens kommun ska verka för en samhällsservice där kultur- och fritidsverksamhet, idrottsanläggningar och bibliotek får en ökad tillgänglighet.
- Älvdalens kommun ska verka för allas möjlighet till närhet till någon form av kultur- och fritidsaktivitet samt möjlighet att vara delaktig i föreningslivet.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill rikta ett särskilt fokus mot unga vuxna och bejaka de initiativ som bidrar till social och hållbar hälsa.

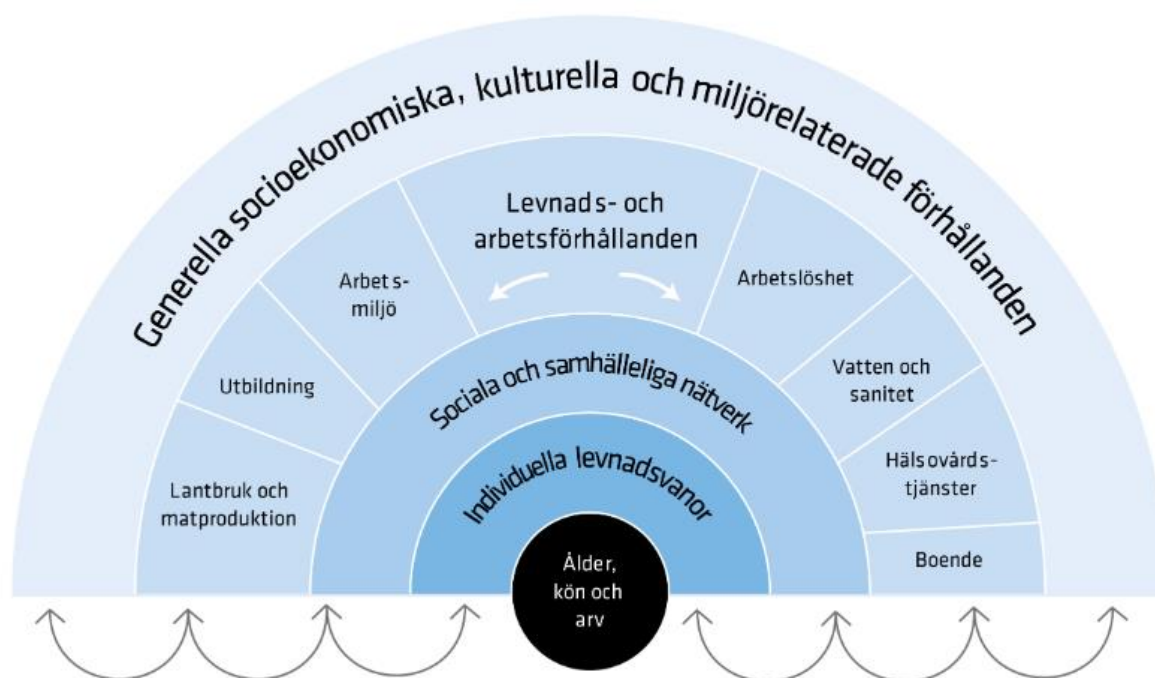
²

³ Enligt Världshälsoorganisationens (WHO) **definition är hälsa** ett tillstånd av fullständigt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande och inte endast liktydigt med frånvaron av sjukdom och funktionsnedsättning (Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten). Enligt WHO påverkar din existentiella hälsa hur du uppfattar din fysiska, psykiska och sociala hälsa.

För att uppnå en god och jämlik hälsa finns olika arbetsområden att beakta och utveckla, se bilden nedan.

Figur 1. Regnbågsmodellen över hälsans bestämningfaktorer. Dahlgren & Whitehead 2007/1991.

Allmänkultur

Nuläge

Älvdalens kommuns allmänkultur bygger till stor del på samarbeten och stöd till externa kulturaktörer såsom arrangörsföreningar, hembygdsföreningar, bygdegårdsföreningar, kreativa och kulturella näringar. Tillsammans bidrar dessa till kulturutbudet i kommunen. Samarbete med länskulturinstitutionerna, främst Dalateatern och Musik i Dalarna bidrar till kommunens professionella kulturutbud. Genom samarbeten med externa arrangörer ges både traditionella och nyskapande konstnärliga scenarrangemang med professionella aktörer. Det är önskvärt att utbudet, i den mån det är möjligt, sprids på de tre huvudorterna Särna, Idre och Älvdalen.

Kommunen förfogar över en mindre konstsamling som delvis är placerad ute i kommunens verksamheter. I kommunen finns ett antal offentliga konstverk placerade i utemiljö. Kommunen saknar idag egna möjligheter att arrangera professionella utställningar och erbjuda medborgarna, i synnerhet barn och unga, att ta del av aktuell samtidskonst.

I Särna och Älvdalen driver idag hembygdsföreningarna bildarkiv på respektive ort. Kommunen saknar ett kommunövergripande bildarkiv som digitaliserar, arkiverar och förvaltar bilder från hela kommunen.

Älvdalens kommun utser årligen en kulturpristagare, förslag lämnas av allmänheten och beslut tas av kommunstyrelsen. Älvdalens kommun är samarbetspart i språkpriset Övdals-Byönn som delas ut av Coop Mitt.

Älvdalens kommun fördelar stöd till studieorganisationer som har verksamhet i kommunen.

Mål

- Älvdalens kommun ska samverka med entreprenörer, föreningar och länskulturinstitutionerna för att erbjuda professionella och unika kulturupplevelser inom konstarterna, museiverksamhet och kulturhistoria.
- Älvdalens kommun ska årligen utse en kulturpristagare.
- Älvdalens kommun ska ge stöd till studieorganisationer som verkar i kommunen.

Utveckling

- Älvdalens kommun undersöker möjligheterna att kontinuerligt arrangera professionella utställningar.
- Älvdalens kommun undersöker förutsättningarna för ett kommunövergripande digitalt bildarkiv.
- Älvdalens kommun verkar för en återkommande kulturdialog med kulturella och kreativa näringar och ideella kulturaktörer för att utveckla och tillgängliggöra kulturen.

Barn- och ungdomskultur

Nuläge

I Älvdalens kommun ges alla barn och unga tillgång till kulturupplevelser med professionella aktörer. Barn och unga får en inblick i kulturens olika delar och uttryck. Barn och ungdomar i vår kommun har möjlighet till ett eget kreativt förhållningssätt som stimulerar till kulturmöten, ökat välbefinnande och nya samarbeten. Alla barn från 3 år till årskurs 9 inom skola och omsorg får under skoltid uppleva professionella scenkonstföreställningar varje läsår. Kommunen söker årligen Skapande skola bidrag från Statens kulturråd. Skapande skola utförs av professionella aktörer. Kommunen samordnar aktiviteterna så att de ges på alla skolor i kommunen. Elever och pedagoger bjuds in att delta i planeringen.

Älvdalens kommun ser värdet i att skapa en attraktiv fritid för barn även under sommarlovet och ger stöd till kultur- och fritidsföreningar som arrangerar gratis sommarlovsaktiviteter. Kommunen sammanställer och marknadsför aktiviteterna. Kommunen ger även stöd till professionella kulturframträdanden för barn under deras fritid. I kommunen finns bibliotek, musikskola, fritidsgårdar och ett flertal föreningar och organisationer som bedriver kulturaktiviteter för barn och unga på deras fritid.

Mål

- Älvdalens kommun ska organisera ett kulturutbud så att alla barn från 3 år till årskurs 9 ges möjlighet att möta professionella scenkonstföreställningar och/eller film på biograf varje läsår.
- Älvdalens kommun ska med hjälp av statliga bidrag erbjuda eleverna från förskoleklass till årskurs 9 kulturupplevelser och eget skapande med professionella aktörer.
- Älvdalens kommun ska verka för att barn och unga ska ha möjlighet att vara skapande och möta kulturaktörer även under fritiden.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill rikta särskilda insatser till unga vuxna 16 - 25 år för att utveckla ungas möjligheter att utöva kultur och möta kulturaktörer. Kommunen samarbetar med regionen och läns-kulturen i deras satsning på målgruppen.
- Älvdalens kommun vill bidra till att samordna nätverk för kulturaktörer som vänder sig till barn och unga.

Kultur- och fritidsaktiviteter för äldre

Nuläge

Nyblivna pensionärer och äldre är viktiga kulturbärare, de gör avgörande insatser inom kulturens och friluftslivets områden. Det gäller överföring av det immateriella kulturarvet, historiska berättelser, upprätthållandet av kulturstigar och vandringsleder, engagemang för kulturhistoriska miljöer etc. Inte sällan är äldre arrangörer och har engagemang i kultur- och idrottsföreningar. Insatserna är till stor del ideella.

När man blir äldre och inte längre orkar eller förmår att ta egna initiativ till kultur- och fritidsaktiviteter är det viktigt med uppsökande aktiviteter. Vård- och omsorgsförvaltningen har i uppdrag att skapa mötesplatser och anordna aktiviteter för äldre i Idre, Särna och Älvdalen. Aktiviteterna ska rikta sig till alla äldre i kommunen. Kultur- och fritidsaktiviteter har en avgörande effekt på trivsel, psykisk- och fysisk hälsa och minskar den ohälsosamma ensamheten.

Socialnämnden antog 2013 (reviderad 2019) ”Lokala värdighetsgarantier” som säger att: ”Vi garanterar dig att personalen planerar aktiviteter i form av musik, sång och samtal. Vårt mål är att skapa ett trivsamt boende för dig med möjlighet till dagliga aktiviteter både i gemenskap med andra och enskilt.”

Kommunen kan i samarbete med andra aktörer i civilsamhället så som trossamfund, studieorganisationer, pensionärs- och bystugeföreningar möjliggöra aktiviteter på olika typer av boenden och mötesplatser. Det är viktigt att vara lyhörd för vilket utbud målgruppen efterfrågar. Önskvärt för tillgängligheten är att dessa aktiviteter även genomförs ute i byarna.

De äldre bär på specifika språk och dialekter. Det är viktigt att de äldre som pratar samiska, idremål, särnmål, älvdalska eller andra språk kan fortsätta använda sitt modersmål när minnet sviktar.

Mål

- Älvdalens kommun ska möjliggöra kultur- och fritidsverksamhet för alla äldre i kommunen.
- Älvdalens kommun ska verka för äldres möjlighet att använda sitt modersmål om de så önskar.
- Älvdalens kommun ska ta vara på Region Dalarnas och övriga kulturaktörers vilja att stödja och utveckla kultur för äldre.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill bidra till att utveckla ett nätverk för de som berörs av kultur- och fritidsaktiviteter för äldre. Det kan vara enskilda i civilsamhället, trossamfund, studieorganisationer, pensionärs- och bystugeföreningar, hembygdsföreningar, arrangörsföreningar etc.

Urfolket samernas kultur, natur och kulturella och kreativa näring

Nuläge

Älvdalens kommun är samisk förvaltningskommun sedan 2010. Lagen ställer särskilda krav på förvaltningskommuner för att stärka de nationella minoriteternas rättigheter. Målet med minoritetspolitiken är att skydda de nationella minoriteterna, stärka deras möjligheter till inflytande och stödja språket och kulturen så att det hålls levande. Samerna är en av fem nationella minoriteter men är även särställda som urfolk. Samerna har rätt till inflytande i frågor som berör dem och rätt till förskoleverksamhet och äldreomsorg helt eller till väsentlig del på samiska.

I Älvdalens kommun framhålls den samiska kulturen i besökande teater, litteratur och föreläsningar etc. Kommunen skyltar offentligt på samiska. Biblioteken har möjlighet att visa mindre utställningar och förmedla kunskap om den samiska kulturen och näringen. Den samiska kulturen och näringen har först och främst ett egenvärde men är också en attraktiv och unik faktor i kommunens och länets kulturturism.

En utveckling av de samiska kulturella näringarna inom Eajran Sijte/Idre sameby vilar uteslutande på att det finns en livskraftig renskötsel som bas. Den samiska kulturen ska beaktas när renskötelsen trängs av andra exploateringsintressen i fjällvärlden. Övriga näringar inom samebyn innefattar samisk natur- och kulturguidning, samiska köket, skinnförsäljning, naturfotografering och butiksverksamhet med bl.a. samiska bruksföremål och samisk konst. Förutom renskötelsen har övriga samiska näringar ett starkt symbolvärde för den samiska kulturen⁴ och identiteten. Den samiska livskvaliteten och levnadssättet skapar i sin tur nya arbetstillfällen. Samernas nutida och historiska samhällsstruktur samt deras språk och kultur behöver aktivt inventeras och synliggöras.

I Älvdalens kommun finns en samisk samrådsgrupp/Saemien Ektieraerie som består av samer, förtroendevalda samt kommunens samiska samordnare. Kommunen har antagit en handlingsplan för urfolket samer och övriga nationella minoriteter.

Mål

- Älvdalens kommun ska värna traditionella samiska marker och verka för samernas möjlighet att utveckla och stärka sin urfolkskultur samt främja det samiska språket genom att skylta offentligt på samiska.
- Älvdalens kommun ska sprida kunskap om lagen om nationella minoriteter. Den samiska kulturen ska lyftas fram och synliggöras. I för- och grundskola ska den samiska kulturen ges plats i kultur- och värdegrundsarbetet.
- Älvdalens kommun ska ta tillvara Regionens och Länsstyrelsens initiativ till erfarenhetsutbyte förvaltningskommunerna emellan.

⁴ Kulturbegreppet definieras brett i ett samiskt perspektiv och inkluderar livets materiella grund. Samisk kultur och identitet hänger liksom andra urfolks kulturer helt samman med användandet av traditionell samisk mark. De kreativa metoderna är sammanflätade med identiteten, livsstilen, banden till landskapet, försörjningen och språket.

Utveckling

- Älvdalens kommun ska se över möjligheterna att verka för ett samiskt kunskapscentrum där man kan öka sin kompetens om urfolket samerna, näringen och de kreativa metoderna. Skolan, befolkningen och turister ska uppleva informationen som lättåtkomlig.

Bibliotek och digital delaktighet

Nuläge

Biblioteket är ett ickekommersiellt, politiskt obundet och demokratiskt rum dit alla är välkomna. Verksamheten styrs av bibliotekslagen, kommunala mål samt kommunens biblioteksplan. I kommunen finns ett integrerat folk- och skolbibliotek, två filialbibliotek samt tre separata skolbibliotek. Älvdalens bibliotek ingår i Dalabiblioteken, ett bibliotekssamarbete mellan samtliga kommuner i Dalarna.

Biblioteken i Älvdalens kommun ska bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, främja litteraturens ställning och intresset för bildning, utbildning och kulturell verksamhet. Bibliotekets verksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Prioriterade målgrupper är barn och ungdomar, personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna samt personer som har annat modersmål än svenska.

Kommunens bibliotek tillhandahåller ett brett utbud av fysiska medier i olika format samt e-medier. Biblioteken hjälper studenter att beställa kurslitteratur. Genom Dalabiblioteken erbjuds ett större utbud av medier och ökad service till besökarna. Biblioteket arrangerar kulturella och läsfrämjande arrangemang som utställningar, författarbesök och bokcirklar. Även målgruppsanpassad verksamhet som BVC- träffar, bokpåsar på alla förskoleavdelningar, träffar med bokombud, bokcirklar med SFI, högläsning för daglig verksamhet och hjälp att ladda ner talböcker tillhör bibliotekets service. Älvdalens kommun har infört självbetjäning och meröppet⁵ på kommunens tre bibliotek vilket ökat medborgarnas möjlighet att ta del av bibliotekets tjänster.

Biblioteken verkar för digital delaktighet genom att erbjuda flera e-tjänster, lån av datorer på plats på biblioteket, gratis wifi på biblioteket samt organiserade aktiviteter. Även kommunens Kontaktcenter erbjuder tillgång till dator och wifi.

Älvdalens kommuns bibliotek söker aktivt de statliga medel som finns att söka för att utveckla verksamheten. Kommunens biblioteksverksamhet har väckt uppmärksamhet i hela landet, 2021 utsågs Älvdalens bibliotek till Årets bibliotek av fackförbundet DIK.

Mål

- Älvdalens kommun ska arbeta för att öka antalet fysiska lån och andelen fysiska besök på kommunens bibliotek.
- Älvdalens kommun ska söka samarbetsmöjligheter vid kulturella arrangemang i kommunen samt vara en aktiv part i olika former av bibliotekssamarbete i Dalarna.
- Älvdalens kommun ska verka för barn och ungas möjlighet till eget skapande på fritiden.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill vara en aktiv part i kommunens förskolors arbete med att starta förskolebibliotek.

⁵ Meröppet; bibliotekets besökare kan använda biblioteket utanför ordinarie öppettider, även när det inte finns personal på plats.

Musikskola

Nuläge

Sveriges Kommuner och Regioner beskriver kultur- och musikskolorna som en frivillig kommunal verksamhet som finns representerad i nästan samtliga av Sveriges 290 kommuner. Kultur- och musikskolorna bidrar till att lägga grunden för ett kulturellt skapande hos barn och unga. Detta utvecklar individen både socialt och emotionellt, erbjuder en meningsfull sysselsättning samt bygger framtida kulturproducenter och konsumenter.

Älvdalens kommuns musikskola har idag både bredd- och spetsverksamhet som omfattar barn i åldrarna 4–20 år. Förutom enskild instrumentalundervisning erbjuder musikskolan ensemble-, orkester- och körverksamhet på flera nivåer och dansundervisning i grupp. Det finns möjlighet att prova på ett instrument genom kostnadsfria prova-på-kurser och möjlighet till extra fördjupning för särskilt intresserade musikelever. Som en viktig del av verksamheten ingår även konserter, danssuppvisningar och evenemang öppna för publik. Musikskolan verkar för att så många barn och unga som möjligt ska få del av utbudet. Efterfrågan är större än resurserna och det stora intresset gör att musikskolans verksamheter har en kö till den enskilda undervisningen.

Musikskolan är aktiv i att söka statliga bidrag för att driva utvecklingsprojekt, fokus ligger då på andra estetiska uttrycksformer som ryms inom en kulturskola. En utredning har gjorts under tidigare planperiod för att undersöka om musikskolan skulle övergå till kulturskola men inga politiska beslut har tagits.

I hela Älvdalens kommun finns en stark tradition inom musikens olika områden. Det breda musikaliska intresset visar sig inte minst i föreningen Musikskolans KOMPisar, en ideell förening vars syfte är att stödja Musikskolans verksamhet praktiskt och ekonomiskt. Föreningen delar ut stipendier till elever som utmärker sig musikaliskt.

Mål

- Älvdalens kommun ska erbjuda en bred musikskoleverksamhet för barn och unga samt spetsundervisning till elever som valt en hög ambitionsnivå.
- Älvdalens kommun ska erbjuda små och stora konserter varje år i Idre, Särna och Älvdalen samt vartannat år en större arenakonsert.
- Älvdalens kommun ska bejaka de insatser regionen gör för att skapa nätverk mellan länets kultur- och musikskolor.

Utveckling

- Älvdalens kommun ser över möjligheterna att med befintliga resurser utveckla musikskolan till kulturskola.

Fritidsgårdar och fritidsverksamhet för barn och unga

Nuläge

Älvdalens kommun arbetar främjande, förebyggande och proaktivt med ungdomsverksamhet. Fritidsverksamhet där barn och ungdomar trivs och är delaktiga skapar trygghet, tillit och framtidshopp. Här byggs relationer mellan ledare, barn, ungdomar och kontakter med vårdnadshavare. För att skapa goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar räknas tre viktiga skyddsfaktorer så som god skolgång, goda relationer mellan barn och vårdnadshavare samt aktiv och meningsfull fritid.

Idag finns fritidsgårdar med verksamhet i Idre, Särna och Älvdalen. Fritidsledare bemannar fritidsgårdarna tre kvällar i veckan varav en av kvällarna ska vara en fredag eller lördag. Samordning görs mellan skola och fritidsverksamhet. Fritidsgårdarna arrangerar resor där ungdomarna får möjlighet att utveckla relationer och kompisnätverk. Verksamheten vid fritidsgårdarna utformas i dialog med ungdomarna. Aktiviteterna som erbjuds till ungdomarna görs i samverkan med andra kommunala verksamheter som kultur/fritid, bibliotek, musikskola, sim/ishall, föreningsliv och trossamfund. Utifrån trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete finns idag ett etablerat samarbete mellan dessa aktörer som fördjupas och utvecklas med stöd av socialtjänst, skola, polis, studieförbund, sjukvård, vårdnadshavare, ideella krafter samt privata företagare. Drogförebyggande aktiviteter genomförs vid riskhelger såsom valborg, skolavslutning och lucia. Kolloverksamhet ordnas vid Mellbystrand och Blås Grönt genomförs vid Idre Yran och Musik- och motorfestivalen.

Älvdalens kommuns samverkansråd för ungdomar belyser frågor som är viktiga för unga i kommunen. Skolornas elevråd och fritidsgårdar bidrar med perspektiv kring vad som är viktigt för dem. Unga i kommunen har möjlighet att göra sin röst hörd. I samverkansrådet ingår politiker, cheftjänstepersoner och representanter från skolornas elevråd och fritidsgårdar.

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken, Lupp, görs vart tredje år där de behov och synpunkter som framkommer i resultaten från undersökningen används i utvecklandet av den kommunala verksamheten. Det är ett regionalt samarbete i Dalarna för att bli Sveriges bästa ungdomsregion⁶.

Mål

- Älvdalens kommun ska erbjuda fritidsgårdsverksamhet i Idre, Särna och Älvdalen och i samverkan med andra aktörer erbjuda barn och ungdomar fritidsverksamhet.
- Älvdalens kommun ska ha ett aktivt samverkansråd för ungdomar och vart tredje år genomföra undersökningen LUPP.
- Älvdalens kommun ska arbeta drog- och alkoholförebyggande med aktiviteter vid riskhelger.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill förtydliga och beskriva fritidsverksamhetens uppdrag inom sociala investeringar⁷.
- Älvdalens kommun vill utveckla aktiviteter för barn och ungdomar som har utmaningar kopplat till hälsotillstånd, livssituation eller brist på stöd i hemmet.

⁶ <https://www.regiondalarna.se/contentassets/624edbc61eb42d79078fef70fc62e93/dalarna-sveriges-basta-ungdomsregion-strategi-2021-2024-003.pdf>

⁷ Med sociala investeringar menas avgränsade satsningar som både ger bättre utfall för målgruppen och samtidigt leder till minskade samhällskostnader på längre sikt.

Museer, kulturarv och kulturmiljö

Nuläge

Kommunens museer drivs idag på entreprenad med visst stöd från kommunen. Detta gäller Porfyr- och Hagströmmuseet och Nya porfyrverket i Älvdalen samt Lomkällans skogs- och försvarsmuseum i Särna. På så vis tillgängliggörs den delen av kommunens kulturarv för både kommuninvånare och besökare.

Inom andra delar av kommunens kulturarv finns ideella föreningar och eldsjälar som gör betydande insatser i att bevara och förvalta historiska fakta, historiska platser, byggnader, stigar och det immateriella kulturarvet⁸ etc.

Älvdalens kommun förfogar över ett antal kulturhistoriska byggnader och kulturreseptet Dysdalen. Där saknas idag en skötsel- och underhållsplan men kommunen förhåller sig till kulturmiljöer enligt Översiktsplanen och Plan- och byggnadslagen. En av de äldsta och bäst bevarande fäbodarna är Hedbodarna som även är av riksintresse för kulturmiljövården. Här finns idag en väl genomarbetad skötsel- och underhållsplan gjord i samarbete med Dalarnas museum och Länsstyrelsen.

Kommunen deltar i kulturmiljöforum initierat av Dalarnas museum och Länsstyrelsen. Syftet är att uppmuntra och stödja kommuner i att upprätta ett kulturmiljöprogram. Kulturmiljöer ska bevaras och ibland integreras i nya miljöer. Älvdalens kommun arbetar för genomtänkta planer för våra gestaltade livsmiljöer.

Mål

- Älvdalens kommun ska ta vara på de resurser som kommunens museer erbjuder. Målgruppen barn och unga ska ges möjlighet att ta del av det lokala kulturarvet.
- Älvdalens kommun ska delta i Kulturmiljörådet i Dalarna.
- Älvdalens kommun ska med stöd av kulturmiljöprogrammet analysera byggnader som kan antas ha kulturhistoriskt värde. Kommunen ska skydda och underhålla kommunens kulturhistoriskt intressanta byggnader.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill uppmuntra och stötta samverkan mellan museerna och mellan andra aktörer och museerna för att utveckla och tillgängliggöra det lokala kulturarvet.
- Älvdalens kommun vill se över möjligheten att samverka och ge stöd till ideella föreningar för materiella kostnader som rör kulturmiljöbevarande insatser.

⁸ Det immateriella kulturarvet avser den kunskapstradition som överförs mellan generationer såsom handens, processens och berättandets kunskap.

Älvdalska språket

Nuläge

År 2006 beslutades att kommunen ska arbeta för att stärka älvdalskans status samt verka för att få älvdalskan erkänd som ett språk. Arbetet utförs av föreningen Ulum Dalska med stöttning från kommunen. Älvdalskan fick 2016 en ISO-kod och betraktas som ett språk internationellt inom den lingvistiska världen⁹. Sedan år 2016 finns en handlingsplan med mål att bevara och stärka det älvdalska språket.

Språkpriset Övdals-Byönn delas varje år ut av Coop Mitt i samverkan med Älvdalens kommun. Syftet med priset är att uppmärksamma dem som aktivt arbetar för att främja och bevara älvdalskan. Språkstipendium för elever delas årligen ut av Älvdalens Besparingsskog i samverkan med föreningen Ulum Dalska.

Älvdalens kommun genomförde 2018–2022 samarbetsprojektet Wilum og Bellum med stöd från Allmänna arvsfonden. Målgruppen var barn och unga. Syftet var att rädda, bevara, revitalisera och utveckla det älvdalska språket. Ett arbete som nu förvaltas av kommunen genom att synliggöra språket lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Mål

- Älvdalens kommun ska erbjuda undervisning i älvdalska för grundskoleelever samt erbjuda en älvdalsktalande förskoleavdelning.
- Älvdalens kommun ska främja möjligheten för kommunens dagliga verksamhet och äldre att använda sig av sitt modersmål däribland älvdalskan.
- Älvdalens kommun ska söka projektmedel med älvdalskan i fokus.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill uppmärksamma och synliggöra älvdalska språket som används av invånarna och bland annat genomföra en älvdalsk språk- och kulturinventering.
- Älvdalens kommun ser möjligheter att stärka älvdalskans status genom att få älvdalskan erkänd som ett språk.

⁹ Statliga myndigheter som hittills har erkänt älvdalskan som ett språk är Kammarkollegiet (arvsfonden) och Myndigheten för tillgängliga medel. Även Europarådets expertkommitté gällande landsdels- och minoritetsspråk anser att älvdalskan är ett språk.

Kulturella och kreativa näringar

Nuläge

Kultur och fritid i samverkan med andra verksamhetsområden är av stor betydelse för Älvdalens kommun när det gäller tillväxt och attraktivitet. Kultur har ett särskilt fokus på näringslivsområdet för att stimulera kulturella och kreativa näringar¹⁰, innovationer och besöksnäring. I Älvdalens kommun finns ett stort engagemang bland näringsidkare inom kulturella och kreativa näringar samt hos civilsamhället. Aktörer lägger ner stora krafter för att ordna aktiviteter och verksamheter för invånare och besökare i kommunen. Kommunens långsiktiga planer och investeringar är viktiga komponenter för aktörer med verksamhet inom kulturella och kreativa näringar.

Mål

- Älvdalens kommun ska välkomna professionella kulturutövare att bo och verka i kommunen.
- Älvdalens kommun ska agera föredömligt när det gäller att sprida kunskap om konstnärlig frihet, ge skäliga ersättningar för kulturuppdrag, utställningar och föreställningar som kommunen arrangerar.
- Älvdalens kommun ska tidigt föra dialog med de näringsidkare som berörs av kommunens planer och investeringar.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill främja och utveckla former för samverkan mellan civilsamhället och kommunen som syftar till gemensamma satsningar inom kultur- och fritidsområdet.

¹⁰ Kulturella och kreativa näringar är företag som har kultur och kreativa processer som affärsidé.

Anläggningar, arenor och scener

Nuläge

Inom Älvdalens kommun finns idag ett antal arenor, anläggningar och scener. Dessa drivs antingen av kommunen, föreningar eller näringsidkare. Samtliga ansvariga för anläggningar och arenor har skyldighet att beakta renskötsel och höra markägares åsikt.

I kommunens ägo finns motionsspår med elljus i Idre, Särna och Älvdalen. Dessa drivs av ideella föreningar. Vintertid finns skidspår och sommartid finns motionsslingor för cykel, vandring och löpning. I anslutning till skolan i Idre och Särna finns isrinkar och i Älvdalen finns en ishall. Vid skolorna i Idre, Särna och Älvdalen finns spontanidrottsplatser.

Kommunen driver simhall på alla tre orter. Gymnastikhallar finns vid skolorna i Rot, Särna och Idre. Sporthall finns i Älvdalen.

Älvdalens kommuns näringsliv utmärks av en stor turismsektor med flera stora besöksanläggningar som erbjuder skidåkning, cykling, vandring, utomhusbad, höghöjdsbana, bowling, lekparker mm.

Ytterligare anläggningar finns på en eller flera av de tre orterna Idre, Särna och Älvdalen med kringliggande byar. Dessa drivs ideellt eller kommersiellt. Några exempel är fotbollsplan, ridanläggning, crossbana, isrinkar, padelhall, elljusspår, skidspår, slalombacke, skjutbanor, cykelbanor, gym både inne och ute, golfbanor och badplatser.

Till kommunens kulturscener räknas Rörelserummet i Älvdalsskolan som används för uppbyggnad av större gästande teatrar och scenframträdanden. Även Älvdalens musikskolas stora sal kan vid vissa tillfällen nyttjas för framträdanden. Buskoviuskolans aula i Särna har en scen som används för framträdanden. Kommunens kulturverksamhet använder sig även av scener som ägs och drivs av andra så som Idre bygdegård, Lomkällan i Särna, Elfdalens hembygdsgård, bystugor och biografen i Älvdalen. Samverkan sker med Idre-Särna och Älvdalens församlingar då kommunen står som arrangör för större konserter.

Mål

- Älvdalens kommun ska värna om befintliga anläggningar genom samverkan med skola, föreningsliv och kommersiella aktörer.
- Älvdalens kommun ska stötta och samverka med föreningslivet i syfte att erbjuda ett brett utbud av anläggningar som ger förutsättningar för aktiviteter och mötesplatser.
- Älvdalens kommun ska upprätta skötselplaner och beakta renskötsel och markägande då nya anläggningar kommer till.

Utveckling

- Älvdalens kommun arbetar för att de fritidsanläggningar som finns inom kommunen ska integreras i det planarbete som kommunen utför de närmaste åren.

Natur, friluftsliv och övrig fritid

Nuläge

I Älvdalens kommun är det enkelt att ta del av naturen för träning, avkoppling, friluftsliv eller rekreation. En aktiv fritid är av stor betydelse för medborgarnas hälsa och välmående. Naturen och friluftslivet har stor betydelse för kommunens attraktivitet och besöksnäring samt stimulerar till ökad miljömedvetenhet. Ledsystem finns för vandring, mountainbikecykling, skidåkning och skoteråkning. Älvdalens kommun räknas som ett av de bästa områdena i Sverige när det gäller möjligheten till skoteråkning. I kommunen finns även möjligheter att paddla kanot och ta ett bad. Grundkunskaper i friluftsliv är värdefulla när det gäller förmågan att klara sig själv i naturen.

Älvdalens kommun erbjuder fina möjligheter till jakt och fiske. Här finns många fiskevatten för både sommar- och vinterfiske vilket lockar både invånare och besökare. Längs Österdalälven finns en sträcka på 20 mil med 38 lägerplatser för att tälta, ställa upp husvagn eller husbil.

Förutsättningar finns för jakt i olika former så som älg-, småvilt-, rip-, björn- och bäverjakt.

Stora områden i kommunen räknas som riksintresse för friluftsliv och sammanfaller med områden av riksintresse för renskötsel, naturvård, kulturmiljövård, vattendrag, obrutet fjäll, vindkraft, totalförsvaret, rörligt friluftsliv samt Natura 2000¹¹. Vid samhällsplanering ska kommunen ta hänsyn till barriäreffekter som kan hindra tillgängligheten till friluftsområden.

För att öka den lokala delaktigheten och samverka i det statliga och kommunala naturvårdsarbetet i norra Dalarna finns Älvdalsdelegationen, en samverkansgrupp där Länsstyrelsen och Älvdalens kommun regelbundet träffar representanter för kommunens medborgare, företag och intresseorganisationer.

Mål

- Älvdalens kommun ska värna om natur och friluftsliv vid planläggning, lovgivning och tillståndsprövning i närheten av områden av riksintresse för friluftsliv. Vid exploatering ska hänsyn tas till befintliga leder och stigar i närområdet samt för leder som sammankopplar de olika områdena.
- Älvdalens kommun ska underlätta skolundervisningens möjlighet till friluftsliv och utomhuspedagogik.
- Älvdalens kommun ska verka för tillgång och tillgänglighet till naturen och motverka barriäreffekter.

Utveckling

- Framtida planering ska säkerställa att det finns goda möjligheter att nyttja tillgängliga leder för vandring, mountainbikecykling och skoteråkning.
- Kommunen vill utveckla informationen och skyltningen för de som nyttjar naturen i friluftsammanhang, detta för att motverka slitage. Det ska vara lätt att göra rätt.

¹¹ Natura 2000 är ett nätverk inom EU som verkar för att skydda och bevara den biologiska mångfalden.

Föreningsliv, föreningsstöd och sponsring

Nuläge

I Älvdalens kommun finns ett rikt föreningsliv som lägger ner mycket tid och kraft för att ordna aktiviteter och verksamheter för alla invånare i kommunen. Ett rikt föreningsliv bidrar till en attraktiv bygd för invånarna och lockar de som överväger att flytta till kommunen. I Älvdalens kommun bidrar de olika föreningarna till att vara centrala pusselbitar i arbetet med att uppnå ett socialt hållbart samhälle.

Älvdalens kommun samarbetar med RF-SISU¹² för att stödja idrottens olika föreningar. Att stimulera människor till rörelse och lärande är viktigt. Idrottens drivkraft är glädjen och gemenskapen i gruppen, laget eller föreningen. Utmaningen och nerven finns i tävlingen eller känslan av att spränga gränser och nå mål. Välbehållandet finns i att träna. Samtidigt ger idrotten mervärden för samhället då den omfattar så mycket mer än en rolig fritidsaktivitet¹³.

Älvdalens kommun ger föreningsstöd till insatser som strävar mot kommunens mål i kultur- och fritidsplanen samt bidrar till att uppnå målen med kultur- och fritidsverksamheten. Föreningsstödet ska främja barn och ungdomars medverkan i det demokratiska föreningsarbetet, främja föreningslivets mångfald samt främja insatser för att uppnå kommunens jämställdhets-arbete. Föreningarna fyller en viktig funktion i att välkomna nya invånare in i social gemenskap.

Aktörer inom kulturområdet kan söka sponsring av Älvdalens kommun. Sponsring är en affärsmässig metod för marknadsföring och kommunikation. Sponsring kan vara ett ekonomiskt samarbete där en part stödjer en annan part med pengar, varor eller tjänster. Det kan också vara en annons som inte hör till den årliga marknadsföringen. Sponsring är inte ett verksamhetsstöd, välgörenhet eller bidrag.

För att veta mer om grundvillkoren se kommunens Riktlinjer och regler för föreningsstöd samt Sponsringsriktlinjer.

Mål

- Älvdalens kommun ska stötta och samverka med föreningslivet. Syftet är att erbjuda ett brett utbud av anläggningar, tider och aktiviteter som ger förutsättningar för mötesplatser.
- Älvdalens kommun ska årligen bjuda in till minst en föreningsträff i syfte att underlätta och utveckla samverkan med och mellan föreningarna i kommunen.
- Älvdalens kommun ska årligen bjuda in till dialogträff med föreningar som sökt årligt föreningsstöd.

Utveckling

- Älvdalens kommun vill undersöka möjligheterna för föreningarna att få stöd och utbildning i att söka externa medel. Detta i syfte att öka och utveckla kultur- och fritidsutbudet.

¹² RF-SISU är idrottens eget studieförbund och erbjuder olika utbildningar, stöd och folkbildning.

¹³ <https://www.rf.se/idrott-i-samhallet>

Beskrivning av verksamhetsområden inom kultur

Beskrivningarna följer den Regionala kultur- och bildningsplanen.

Scenkonst

Teater, dans, cirkus, opera, musikal och levande musik går under begreppet scenkonst.

Genom att agera, berätta, framställa och gestalta berättelser inför en publik syftar scenkonsten till att underhålla, utmana och väcka tankar och känslor.

Konst, form, design och gestaltad livsmiljö

Till området räknas måleri, teckning, grafik, konsthantverk, foto och skulptur men även mera samtida och gränsöverskridande uttryck som performance, community art och konceptuell konst. Arkitektur, form och design bidrar till mera omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer.

Film och rörlig bild

Film är en konstform som utgörs av rörlig bild. Den rörliga bilden är ett starkt växande område i snabb förändring, både hur vi producerar rörlig bild och hur vi konsumerar den. Film är en populär underhållningskälla.

Spelkultur

Spelkultur är ett relativt nytt begrepp. Inom spelkultur ryms bland annat brädspel, cosplay, e-sport, figurspel, lajv, kortspel, rollspel samt tv- och datorspel. Spelkultur angränsar till de etablerade kulturverksamheterna och är en kulturform och näring under stark utveckling.

Enskilda arkiv

Arkiven är en outtömlig källa till kunskap om vårt gemensamma kulturarv. Väl fungerande arkiv är viktiga för flera grupper i samhället och fungerar som ett kollektiv minne där berättelser och kunskap förs vidare till nästa generation. Arkivsektorn är delad i två delar, den offentliga och enskilda arkiv.

Museer och kulturmiljö

En kulturmiljö betecknar den miljö som påverkats och formats av mänsklig aktivitet och som därigenom berättar om människors liv. Kulturarv används inte bara för föremål, byggnader och fornlämningar utan också om berättelser, traditioner och andra immateriella värden från tidigare generationer.

Hemslöjd och hantverk

Hemslöjd och hantverk består av själva resultatet av utfört arbete men även av arbetsmetoderna och kunskapen om materialet. Det immateriella kulturarvet är ett folkligt kulturarv och en del av människors kulturella identitet.

Bibliotek, läsning och litteratur

Bibliotek är en lagstadgad verksamhet med ett uppdrag att värna infrastrukturen för demokrati och kunskapsinhämtning. Invånarna ges tillgång till information, kulturupplevelser och litteratur på olika språk. Biblioteken verkar läsfrämjande med fokus på barn och unga. Litteraturen är ett verktyg för samhällets demokratiska samtal och en förutsättning till ett öppet samtal.

¹⁴ Det immateriella kulturarvet avser kunskapstradition som överförs mellan generationer. Det gäller handens, processens och berättandets kunskap.

Bildning

Folkbildning är samlingsnamnet på bildningsarbete som i mer än hundra år samlat människor kring kurser, föreläsningar och studiecirklar. De främsta aktörerna lokalt är biblioteken, museerna, studieförbunden och föreningar. Ord som kunskap, insikt, reflektion och sammanhang är ofta återkommande i definitionen kring folkbildning.

Dokument som kultur- och fritidsplanen förhåller sig till

Älvdalens kommun, Biblioteksplan 2016

Älvdalens kommun, Från vision till aktivitet – den röda tråden

Älvdalens kommun, Handlingsplan för att bevara och stärka det älvdalska språket 2016

Älvdalens kommun, Handlingsplan för urfolket samer och övriga nationella minoriteter, 2022-06-21

Älvdalens kommun, Riktlinjer för föreningsstöd

Älvdalens kommun, Riktlinjer för sponsring

Älvdalens kommun, Skolbiblioteksplan 2017–2018

Älvdalens kommun, Vision 2020. Antagen av kommunfullmäktige 2015-12-14 §108

Älvdalens kommun, Äldreomsorgsplanen 2019–2030

Älvdalens kommun, Översiktsplan 2019–2030

Agenda 2030: Globala mål för hållbarutveckling

Barnkonventionen

Dalarnas regionala kultur- och bildningsplan 2023–2026

Dalastrategin-Dalarna 2020

Dalarna - Sveriges bästa ungdomsregion

Gör jämlikt – gör skillnad! SKR

Konsultationslagen 2022:66

Kultursamverkan Region Dalarnas kultur- och bildningsförvaltning och Älvdalens kommun 2023–2026

Lagen om nationella minoriteter 2009:724

Nationella kulturpolitiska mål. Prop. 2009/10:3

Plan- och byggnadslagen 2010:900

Villkoren för samisk kultur, Thomas Bokstad, Kultur i Norr 2022

Visit Dalarna, Lokal handlingsplan Älvdalen 2023-2025